

Poznań, dnia 15.11.2018

O c e n a

rozprawy doktorskiej mgr Marty Trzeciak pt.

„Postawa ciała i stan funkcjonalny dzieci w wieku wczesnoszkolnym z uwzględnieniem czasu rozpoczęcia nauki w szkole”

Postawa ciała człowieka jest cechą indywidualną, u wszystkich ludzi podobna, ale nie identyczna i z tego względu rozgraniczenie postawy prawidłowej i nieprawidłowej bywa niekiedy trudne. Cechą postawy jest jej biologiczna zmienność. Zmienia się ona bowiem w ciągu życia, a nawet... w ciągu dnia, pod wpływem różnych czynników. Jest to związane ze zbyt szybkim przyjęciem spionizowania człowieka, dlatego pojawiają się też pewne zagrożenia dla jakości postawy, występujące podczas tzw. skoków wzrostowych, związane z wpływem rozmaitych czynników zewnętrznych, m.in. rozwojem układu mięśniowego, który nie nadąża niejako za szybkim wzrostem kości.

Dzieci rozpoczynające dziś edukację szkolną w wieku 6-7 lat są w okresie tzw. krytycznej posturogenezy. Następuje wówczas znaczny skok wzrostowy, a zmianie ulegają krzywizny kręgosłupa. Z formy przedszkolnej – zabawowej muszą przyzwyczaić się w warunkach polskiej edukacji do kilkugodzinnej statycznej pozycji siedzącej podczas zajęć w szkole. Taka wymuszona i długotrwała pozycja, ponadto zbyt ciężki plecak, czy tornister noszony przez dziecko, a „ambitny”, nader obszerny program nauczania polskiej szkoły stanowią znaczne ograniczenia aktywności fizycznej dziecka.

Stąd wybór tematu rozprawy doktorskiej mgr Marty Trzeciak uważam za w pełni uzasadniony, powyższa problematyka należy do interesujących i ważnych tak pod względem poznawczym jak i praktycznym.

1. Struktura pracy

Praca liczy łącznie 168 stron, w tym 85 tabel i 21 rycin oraz 80 pozycji aktualnie dostępnego piśmiennictwa, w znacznej części angielsko – języcznego. Jej treść ujęła Autorka w ośmiu rozdziałach głównych.

Układ pracy jest poprawny, a dobór rozdziałów właściwy.

Wstęp pracy poprzedza wyjaśnienie symboli stosowanych w pracy, osobno umieszczono streszczenie w języku polskim i angielskim, spis tabel i rycin.

2. Część merytoryczna

2.1. Wstęp

W rozdziale I Doktorantka omawia we wstępie rozwój postawy ciała w ontogenezie, następnie wady i ich podział, metody ich oceny, a na zakończenie charakteryzuje postawę ciała 6-7 – letnich dzieci uczęszczających do szkoły.

2.2. Założenia metodologiczne badań własnych

2.2.1. Cele i hipotezy pracy

W odniesieniu do kluczowego (metodologicznie) rozdziału cele pracy Doktorantka sformułowała jeden cel zasadniczy, a dotyczący oceny postawy ciała i stanu funkcjonalnego narządu ruchu dzieci przed rozpoczęciem nauki w szkole oraz po pierwszym roku nauki z uwzględnieniem wieku rozpoczęcia edukacji.

Formułując cel pracy Autorka zaproponowała hipotezę badawczą, że rozpoczęcie nauki w szkole w młodszym wieku wpływa niekorzystnie na postawę ciała oraz stan funkcjonalny narządu ruchu dziecka. Hipotezę poparto 3 pytaniami badawczymi co stanowi obowiązujący standard metodologiczny pracy.

2.2.2. Materiał badawczy

Materiał badawczy stanowiło 107 dzieci rozpoczynających edukację szkolną w gminie Świdnica: 50 dzieci w wieku 6 lat stanowiła grupa I (24 dziewczęta i 26 chłopców) oraz 57 dzieci w wieku 7 lat – grupa II (22 dziewczęta, 35 chłopców). Badania odbywały się w czasie porannych zajęć lekcyjnych. Projekt uzyskał zgodę Senackiej Komisji ds. Etyki Badań Naukowych AWF we Wrocławiu z dn. 9.12.2014 roku.

Jakimi kryteriami kierowano się w ocenie wieku badanych – *proszę o komentarz.*

2.2.3. Metody badań

Z pomiarów somatycznych odnotowywano masę i wysokość ciała, pomiary postawy ciała oparto na technice fotogrametrycznej, wg metodologii opartej na CQ Elektronik System. Ocenę stanu funkcjonalnego narządu ruchu dokonano za pomocą szeregu testów: m.in. palce – podłoga, unoszenia wyprostowanej kciuka, testu Thomasa, ściennego Degi, czy testu pięta-pośladek. Badania odbyły się w dwóch turach: w pierwszym półroczu pierwszego roku szkolnego oraz po upływie jednego roku od pierwszego badania.

Podane informacje o zastosowanych procedurach statystycznych są wystarczające.

2.3. Wyniki badań

Wyniki badań zostały zaprezentowane w 6 podrozdziałach, odniosę się do nich syntetycznie.

Stwierdzono istotny wzrost wartości badanych cech somatycznych po roku nauki w szkole u wszystkich badanych bez względu na wiek w jakim dziecko rozpoczęło naukę.

Z analizy pomiarów spondylometrycznych kręgosłupa wynika, że przed i po pierwszym roku nauki zaobserwowano istotne różnice między grupą dzieci młodszych a grupą dzieci starszych jedynie 3 spośród 24 parametrów charakteryzujących postawę ciała.

Analiza typów i podtypów postawy ciała wykazała ich labilność, na początku roku szkolnego dominowały w obydwu grupach postawy kifotyczne, kolejno równoważne, a w grupie dzieci starszych lordotyczne. Dominowały jednak postawy nieprawidłowe, szczególnie u dziewcząt z młodszej grupy wiekowej.

Proszę o charakterystykę postaw nieprawidłowych

W badanym materiale na podstawie testów funkcjonalnych stwierdzono przykurcze mięśni kulszowo-goleniowych, mięśni zginaczy stawu biodrowego oraz ograniczenie ruchomości obręczy barkowej.

2.4. Dyskusja

Stanowi obszerny rozdział, napisany w sposób zwarty, interesujący – ukazuje osiągnięcia a często ograniczenia rezultatów badań przeprowadzonych w wielu ośrodkach naukowych. W rozdziale tym Doktorantka zgromadziła znaczną ilość wyników do porównań, stwarzając tym samym bazę danych, do której w łatwy sposób będą mogli docierać zainteresowani problemem.

2.5. Wnioski

W rozdziale zamykającym pracę Doktorantka sformułowała 6 wniosków końcowych, które w większości odnoszą się merytorycznie do uzyskanych wyników.

2.6. Piśmiennictwo

Bibliografia w pewnym sensie została ogólnie scharakteryzowana już nieco wcześniej, przy omawianiu części wstępnej pracy i dyskusji. Warto podkreślić kompetentny dobór literatury, z dominującą przewagą zagranicznych pozycji z ostatnich lat. Dotarcie do takich zbiorów stanowi dodatkową wartość.

3. Podsumowanie

Przytoczone uwagi krytyczne nie umniejszają wartości recenzowanej pracy. Stronę merytoryczną oceniam pozytywnie. Praca ma nie tylko wartości poznawcze – teoretyczne, gdyż wnosi informacje na temat epidemiologii wad postawy, ale może mieć również istotne znaczenie praktyczne, zwłaszcza w procesie konstrukcji i przeprowadzania programów profilaktyki pierwotnej.

Stwierdzam, że przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska mgr Marty Trzeciak pt.: „*Postawa ciała i stan funkcjonalny dzieci w wieku wczesnoszkolnym z uwzględnieniem czasu rozpoczęcia nauki w szkole*” spełnia wymogi określone pracom doktorskim, jednocześnie **kwalfikuje Doktorantkę do nadania stopnia doktora nauk o kulturze fizycznej**.

Zatem wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Fizjoterapii Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu o dopuszczenie mgr Marty Trzeciak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Katedry Rehabilitacji Narządu Ruchu

prof. dr hab. Jacek Lewandowski